

KOLLEKTIVTRAFIKENS STRATEGIER OCH BEHOV SOM KAN TILLGODOSES AV LÄNSTRANSPORTPLANEN

Infrastrukturen är viktig för hållbart resande

Den fysiska transportinfrastrukturen har stor betydelse för tillgänglighet och hållbart resande i länet. Järnvägar, vägar, hållplatser och resecentrum samt deras kvalitet påverkar vilken kollektivtrafik som kan bedrivas, hur attraktiv trafiken är och hur tillgängliga olika delar av länet blir.

Infrastrukturen är dessutom kollektivtrafikens "skyltfönster" och en viktig del av många människors livsmiljö och vardag. För att uppnå ökad tillgänglighet och en större andel hållbart resande i länet är det därför strategiskt väldigt viktigt att utveckla den transportinfrastruktur som kollektivtrafiken använder.

Delar av transportinfrastrukturen delar kollektivtrafiken med till exempel privatbilstrafik och godstrafik, såsom vägar, Tvärbanan och den kommande Norrbotniabanan. Hur vägarna utformas har betydelse för kollektivtrafikens konkurrenskraft. Hastighetsnedsättningar på väg förlänger restiden med både buss och privatbil men kan också påverka bussens relativa konkurrenskraft. Norrbotniabanan kommer innebära ett systemskifte i länets persontrafik, stärka samspelet och öka kollektivtrafikens konkurrenskraft mellan flera orter i länet.

Norrbotniabanan kommer också ytterligare förstärka effekterna av Botniabanan. Elektrifiering av Tvärbanan är väldigt viktig för både person- och godstrafik.

Delar av infrastrukturen är tillägnad kollektivtrafiken, framför allt busshållplatser, plattformar, resecentrum och busstationer. Det har stor betydelse för säkerhet, livsmiljö och för kollektivtrafikens konkurrenskraft hur busshållplatser, tågplattformar och resecentrum är utformade. Resecentrum och busstationer kan utvecklas till en viktig målpunkt, mötesplats och allmän plats i sina respektive tätorter, och de kan bidra positivt till gatubilden.

Norrbotniabanan. Visualisering av restidsförkortningen efter kusten.

REGION
VÄSTERBOTTEN

Utveckla kollektivtrafikens infrastruktur mot måluppfyllelse

Länets kollektivtrafikutbud, resandeunderlag och kollektivtrafikens infrastruktur beskrivs översiktligt i länets regionala trafikförsörjningsprogram, Regionalt trafikförsörjningsprogram 2016-2019. Programmet innehåller också de mål och åtgärder som styr utvecklingen av länets regionala kollektivtrafiksystem.

Länstransportplanens medel är viktiga för att utveckla kollektivtrafikens infrastruktur och därigenom bidra till målen för den regionala kollektivtrafikens utveckling som är beslutade i Regionalt Trafikförsörjningsprogram för Västerbottens län 2016-2019. Infrastrukturen har särskilt stor betydelse för följande mål:

- Kollektivtrafikens marknadsandel av motoriserade resor ökar från 11,9 % år 2010 till 18 % år 2020 och 24 % på sikt.
- Som ett steg på vägen ökar antalet regionala kollektivtrafikresor från cirka 11 miljoner år 2011 till cirka 16 miljoner resor år 2020, en 4 % årlig ökning.
- Den geografiska tillgängligheten förbättras.
- Den regionala kollektivtrafiken bidrar till god livsmiljö och positiv demografisk och ekonomisk utveckling i alla länsdelar.
- Den regionala kollektivtrafiken bidrar till jämlikhet, mångfald och social sammanhållning.
- Ur ett genusperspektiv ska kollektivtrafiken vara lika attraktiv oavsett kön.
- Andelen kunder som är nöjda med senaste resan behålls på minst 86 % till år 2020.
- Det prioriterade nätet och de prioriterade bytespunkterna där insatser för fysisk, kommunikativ, informativ och social tillgänglighet med tanke på olika funktionsvariationer koncentreras och matchas.
- Ökad användning av den kollektivtrafik som är relativt tillgänglig för personer med funktionsnedsättning.

Flera av de åtgärder som pekas ut i trafikförsörjningsprogrammet för att uppnå målen kräver insatser inom infrastrukturuområdet, exempelvis:

- Fortsatt utveckling av den regionala tågtrafiken samt kopplingen till övrig kollektivtrafik.
- Utveckla busstationer och resecentrum t.ex. vad gäller enkelt avhjälpna hinder, ombyggnationer, aktuell och rätt resenärsinformation, trygghet, underhåll och trivsel, med fokus på prioriterat nät för personer med funktionsnedsättning.
- Förbättra busshållplatsmiljöerna samt datakvalitet och information om hållplatsernas lokalisering, användning och utrustning.
- Insatser för att öka tillgängligheten till besöksmål och styra besökare till kollektivtrafiken.
- Utveckla samt förbättra informationen om anslutningarna från andra färdstätt till kollektivtrafiken.

Det regionala trafikförsörjningsprogrammet svarar i sin tur mot Regional utvecklingsstrategi 2014-2020, framför allt mot delstrategin En tillgänglig och utåtriktad region. Några av åtgärderna i den regionala utvecklingsstrategin där utveckling av kollektivtrafikens infrastruktur är en integrerad del, är:

- Förbättra systemfunktion och kapacitet för Botniabanan i samspel med Stambanan genom övre Norrland, tvärbanan och Ådalsbanan samt genom snabb nationell utveckling av ERTMS-systemet.
- Bygga och utveckla strategiskt placerade bytespunkter, t.ex. resecentrum och parkeringar för byte av färdstätt.
- Förbättra trafiksäkerheten och standarden på länets övriga europavägar E12 och E45, framförallt på farliga och trafikintensiva vägavsnitt.
- Främja samhällsplaneringsåtgärder, beteendepåverkan och strategiska planer i syfte att flytta över resande från bil till kollektivtrafik, gång och cykel.

- Arbeta sammanhållet och systematiskt mot nationell och -nivå för att utveckla infrastruktur och trafikering både i nord-sydlig och öst-västlig riktning, t.ex. för Norrbotniabanan, förbindelsen över Kvarken och den regionala tågtrafiken samt ökad kapacitet på befintliga järnvägar.

Översikt över länets kollektivtrafikutbud.

Länstransportplanen som medel för att lyfta kollektivtrafikens infrastruktur

Genom Länstransportplanen kan åtgärder i kollektivtrafikens infrastruktur genomföras eller ingå i flera åtgärds-kategorier:

- Medfinansiering av kollektivtrafikåtgärder och kollektivtrafikanläggningar. Denna kategori kan användas för medfinansiering upp till 50 % av investeringskostnaden för till exempel hållplatser, inklusive hållplatsutrustning, efter kommunal väg, och till om- eller nybyggnation av resecentrum. De åtgärder som görs ska innebära en förbättrad funktion, så medel till underhållsåtgärder är inte aktuella.
- Hållplatser för kollektivtrafik längs det statliga regionala vägnätet. Denna kategori omfattar investeringar upp till marknivå (alltså exklusive stolpar, väderskydd etc) i nya eller förbättrade hållplatser efter det statliga regionala vägnätet (alltså inte efter europavägarna). Åtgärderna upp till marknivå finansieras till 100% via Länstransportplanen. Det finns ingen tydlig gräns för hur nära den statliga vägen hållplatsen behöver ligga för att kunna finansieras inom denna kategori. De investeringar som krävs i hållplatsutrustning kan medfinansieras av landstinget till 50 %, och 50 % av kommunen, såvida hållplatsen också trafikeras av stomlinjetrafik. Medfinansiering från landstinget koordineras av hållplatsansvarig vid Länstrafiken i Västerbotten.

I följande åtgärdsstyper kan det ingå ombyggnation eller nybyggnation av hållplats:

- Medfinansiering av miljö- och trafiksäkerhetsåtgärder i det kommunala vägnätet, exempelvis medfinansiering av gång- och cykelväg efter det kommunala vägnätet. Ofta uppstår behov att bygga om eller flytta hållplats i samband med att gång- och cykelväg byggs.
- Gång- och cykelväg längs statlig väg. Ofta uppstår behov att bygga om eller flytta hållplats i samband med att gång- och cykelväg byggs.
- Trafiksäkerhetsåtgärder i det statliga regionala vägnätet och järnvägsnätet, inklusive rastplatser. I samband med byggandet av en rastplats kan det exempelvis bli aktuellt att bygga en hållplats. I samband med ombyggnation av en väg uppstår också ofta behov att göra om hållplatslösningar efter vägen.

Bild: invigning av Norsjö resecentrum.

Stärkt finansiering av kollektivtrafikåtgärder

Denna Länstransportplan ger en förstärkning av medel för hållplatser för kollektivtrafik längs det statliga regionala vägnätet, och för medfinansiering av kollektivtrafikåtgärder och kollektivtrafikanläggningar. Detta är viktigt och välmotiverat **av fem** skäl:

- **Norrbottenbanans byggande Umeå-Skellefteå ställer krav på satsningar i resecentrum under perioden.**
- Resandet i kollektivtrafiken i Västerbotten ökar snabbt just nu, särskilt i busstrafiken. Därför används bytespunkterna av allt fler. Mellan 2015 och 2016 ökade resandet med cirka en miljon påstigande i Västerbotten buss och tåg sammantaget, och minst 8 %.
- Det finns utifrån hållplatsinventeringen och utifrån kända brister vid resecentrum ett stort behov att lyfta kvalitén på länets hållplatser, resecentrum och busstationer. Det är samtidigt en potential som kan påverka resandet och tillgängligheten i positiv riktning.
- Det finns en förbättrad struktur för att på regional nivå planera för och ta tillvara potentialen med investeringar i hållplatser, kollektivtrafikåtgärder och kollektivtrafikanläggningar. En ny tjänst, hållplatsansvarig har etablerats vid Länstrafiken, och innefattar också samordning av utveckling av resecentrum och busstationer. Kollektivtrafikmyndighetens övergripande engagemang i infrastruktur- och hållplatsfrågor har också ökat. Hållplatsansvarig är ett stöd för kommunerna i deras arbete för att utveckla hållplatser och resecentrum.
- För att möjliggöra den vägledande visionen i den regionala utvecklingsstrategin Från kust till fjäll skapas en hållbar attraktiv region, och för att möjliggöra en långsiktig tillväxt som är socialt och ekologiskt hållbar. En ökad satsning på medel för hållplatser, kollektivtrafikåtgärder och kollektivtrafikanläggningar bidrar till hållbar regionförstoring och resande vilket är viktigt för en hållbar, attraktiv region. Det bidrar samtidigt till de nationella klimatmålen.

De nya hållplats- och resecentrumåtgärder åtgärder som finns i **huvuddokumentet** blir framförallt aktuella att genomföra efter år 2022.

Utrymmet för nya hållplatsåtgärder, kollektivtrafikåtgärder och kollektivtrafikanläggningar via Länstransportplan är i stort sett in-tecknat de närmaste fyra åren, i och med regionstyrelsens beslut i november 2016. Det är sju hållplatsåtgärder efter statlig väg samt 14 åtgärder för medfinansiering av kollektivtrafikåtgärder. Därutöver kommer hållplatser att åtgärdas i samband med många gång- och cykelvägs- och vägåtgärder.

Bild: Väntsalen i Vindeln resecentrum.